

TEDENSKA SRIKKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 29. marca 1928

13 šteV.

Naš novi, velikí rotacijski stroj

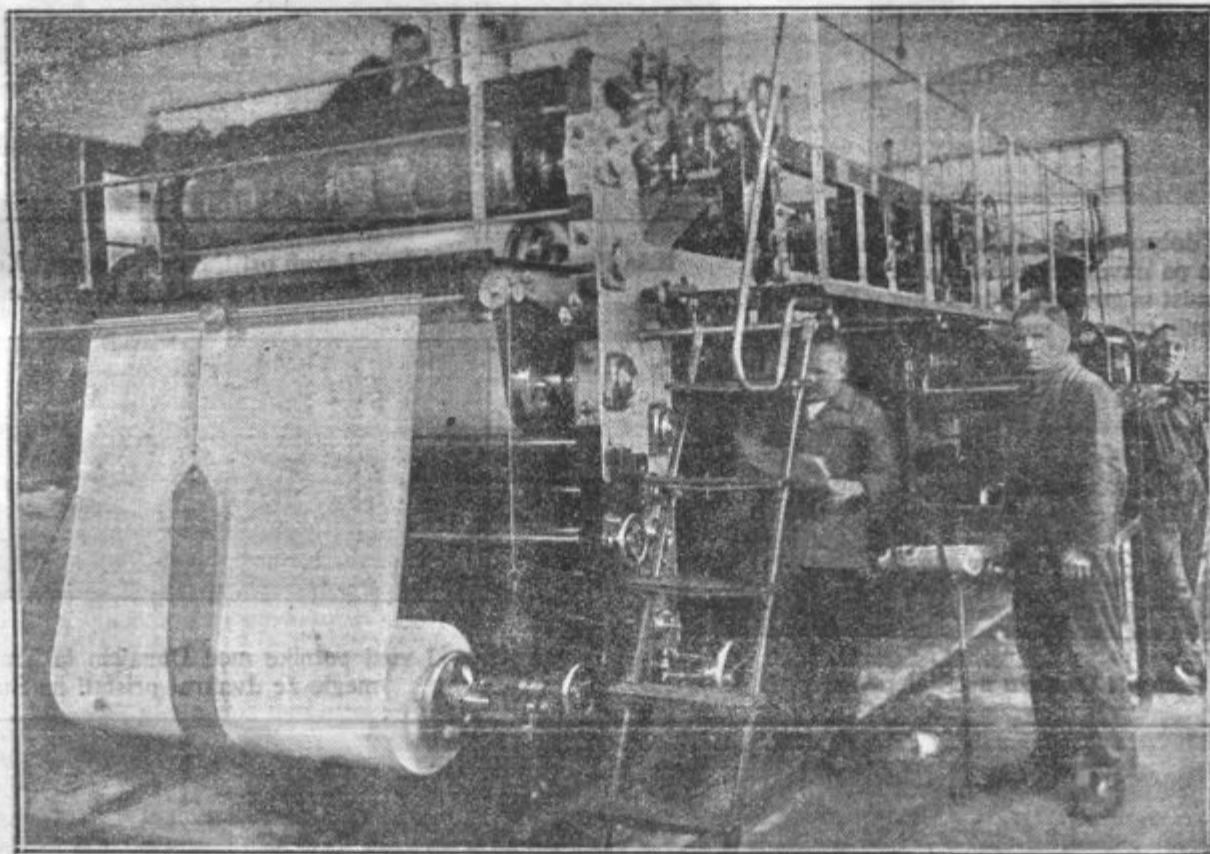
Ko so pred davnimi leti iznašli tiskarstvo, ni nihče najmanje mislil, kako važnost ima in da bo baš ono nositelj kulture, človeškega napredka. S tem, da je napredovalo tiskarstvo in se pričelo razvijati novinarstvo, je bila sklenjena vez med drugače zelo oddaljenimi kraji, kakor tudi med posameznimi ljudmi. Zanimivosti, iznajdbe, odkritje, pouk, z eno besedo vse, kar človeka zanima, kar mu je potrebno, vse prenašajo iz kraja v kraj. Kakor hitro pa je bil odprt studenec, je vrel vedno jače in jače, spreminjajoč se v potoček, v reko, v veletok, v morje znanja-

željnosti. Tehniki so rvideli potrebo izboljšanja navadnega tiskarstva in pričeli so graditi nove stroje, kateri so komaj sledili človeškim zahtevam časnikov in novinarstva.

Pri nas smo imeli pred vojno mnogo nemških časopisov, deloma domačih, deloma fužij in nekaj malega slovenskih. Sedaj, ko smo se pa osamosvojili gospodarsko in narodno, so se razmere spremenile neverjetno naglo. Naša precej pičlo domače časopisje ni več zadostovalo. Slovensko ljudstvo je zahtevalo nove duševne hrane in to od mesta pa tja do gorske vasice, kjer so prav tako znatiželjni

ljudje kakor v velikih mestih. — Da se vsem našim ljudem, kolikor je to le mogoče, ustrezne, so povečali tudi pri našem naprednem časopisju uredništva in pa tudi nabavili nove stroje. Višek tiskarske tehnike pa predstavlja baš pred kratkim nabavljeni velikí rotacijski stroj, s katerim lahko natisnejo v eni uri 50 tisoč izvodov osem strani obsegajočega časopisa.

Do leta 1909. so tiskali napredne časopise na brzotiskalnem stroju v Narodni tiskarni. Ta stroj je še vedno v rabi in sicer za tiskanje knjig. Pod imenom »brzotiskalni« je na-

tisnil na sekundo samo povprečno eno in tričetrt strani, hkrati je tiskal največ štiri strani. Leta 1909. pa so nabavili v Narodni tiskarni prvi rotacijski stroj, kar je bilo seveda nekaj posebnega za Ljubljano. Kljub temu, da so na njem natisnili tekom 18 let nad 100 milijonov časopisov, s povprečnim obsegom 8 strani, je stroj še danes v zelo dobrem stanju. Za omenjeno časopisje je bilo potrebno nad 4 milijone časopisnega papirja, to je približno 20 tovornih vlakov po 20 vagonov. Če bi ves ta papir razgrnili in položili stran pri strani, bi dobili 360.000 km dolg trak, s katerim bi lahko devetkrat ovili zemljo v njenem najširšem obsegu.

Za natisnjenje omenjenih 100 milijonov izvodov je porabil stroj okoli 10 tisoč delavnic

ur, ker lahko natisne na uro povprečno 10.000 izvodov. Kljub tej delazmožnosti, pa je bilo le še komaj mogoče zadovoljiti naše bralce, treba je bilo nabaviti nov, mnogo večji in delazmožnejši stroj.

Od začetka marca naprej so Jutro in ostali napredni časopisi tiskani na moderni rotaciji, ki jo je postavila svetovno znana tvrdka iz Nürnberga v Nemčiji.

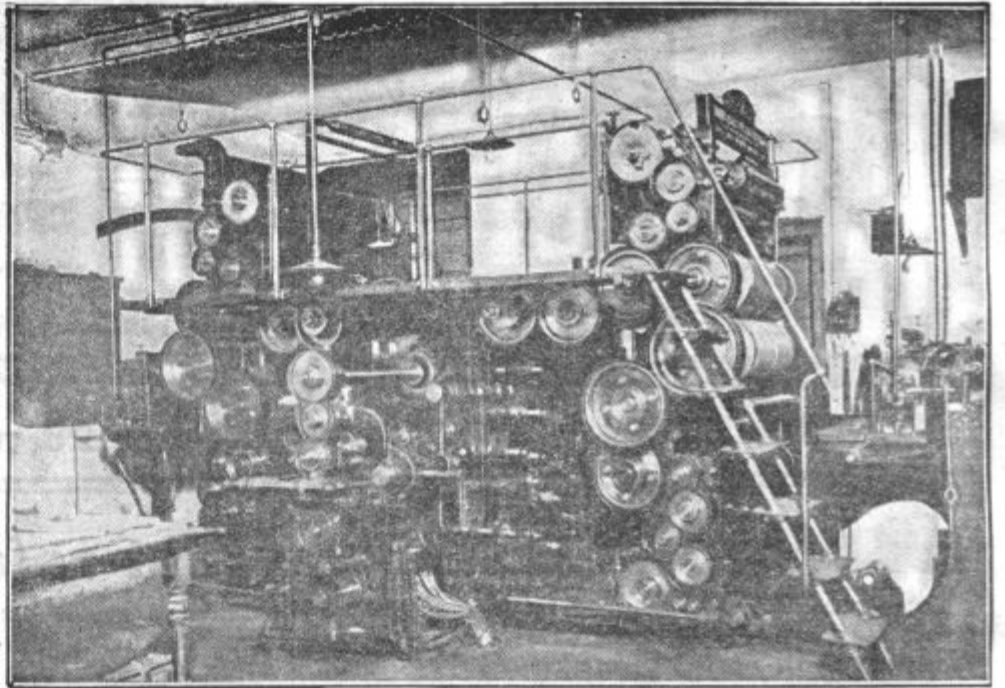
Nov velikí stroj ni za primerjati z drugimi, starejšimi, pa naj si bo že po velikosti, opremljenosti kaor tudi delazmožnosti. Dolg je 7, širok 4 in visok 3 in pol metra. Še bolj ogromna je teža, ki znaša okoli 50.000 kg. Da stroj preveč ne trese in da je sploh mogoče z njim obratovati, pa je treba še posebnih priprav. Treba je bilo sezidati poseben oddelek in na-

rediti izredno močno podlago. — Velikí stroj, katerega goni mestna elektrika, je narejen iz najboljšega materiala. Zanimivo je, da velika zobata kolesa niso jeklena, kakor je bilo to dosedaj v navadi, nego iz neke nove mase, v kateri tvori glavni del surova svila in to radi tega, ker so taka kolesa mnogo bolj odporna in skoraj nič ne ropotajo v primeri z enakimi jeklenimi, ki so sicer petkrat cenejša. Novi rotacijski stroj sestoji iz preko 14.000 delov in je tako prirejen, da ga lahko trenutno ustavijo iz raznih točk, kar je zelo važno za varnost osebja, kakor tudi radi tega, da se stroj ne pokvari.

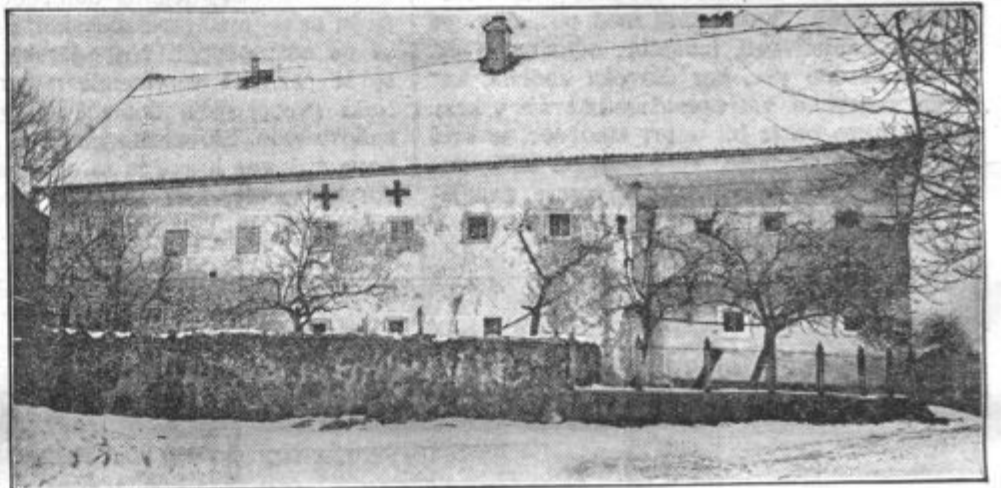
Posebno prirejen je tudi za barvni tisk. Z novim rotacijskim strojem je za naš tisk preskrbljeno za dolgo dobo let.

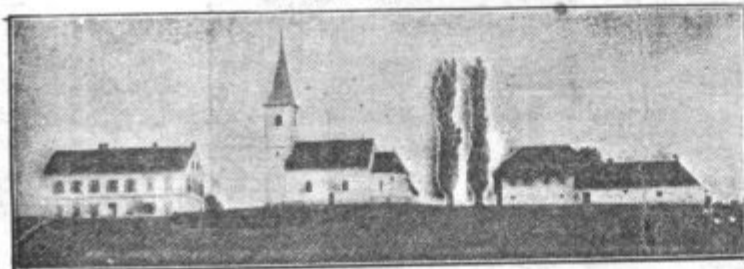
Franjo Vučič je bil dobrovoljec v Dobruđzi in na solunski fronti, po prevratu pa navdušen Sokol na Jesenicah. Nazadnje je bil komunist in govori se, da so mu v Beogradu v Glavnjači polomili roke in noge ter ga kakor paket vrgli v Savo

Stari rotarcijski stroj, ki je dosedaj tiskal naše napredne liste

Hiša Franceta Krajnarja v Lazah pri Rakeku. Čudaški Krajnar je že 22 let prostovoljno zaprt v sobi, ki je označena s križi

Hum pri Ormožu na Štajerskem

Letalo, ki vozi potnike med Dunajem in Trstom, je moralo zaradi megle že dvakrat pristati na Štajerskem

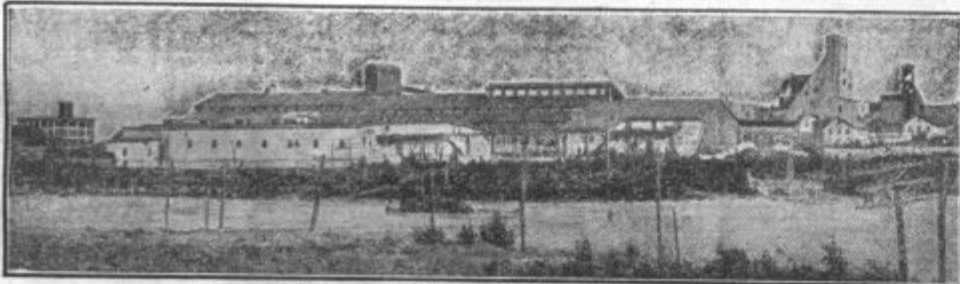
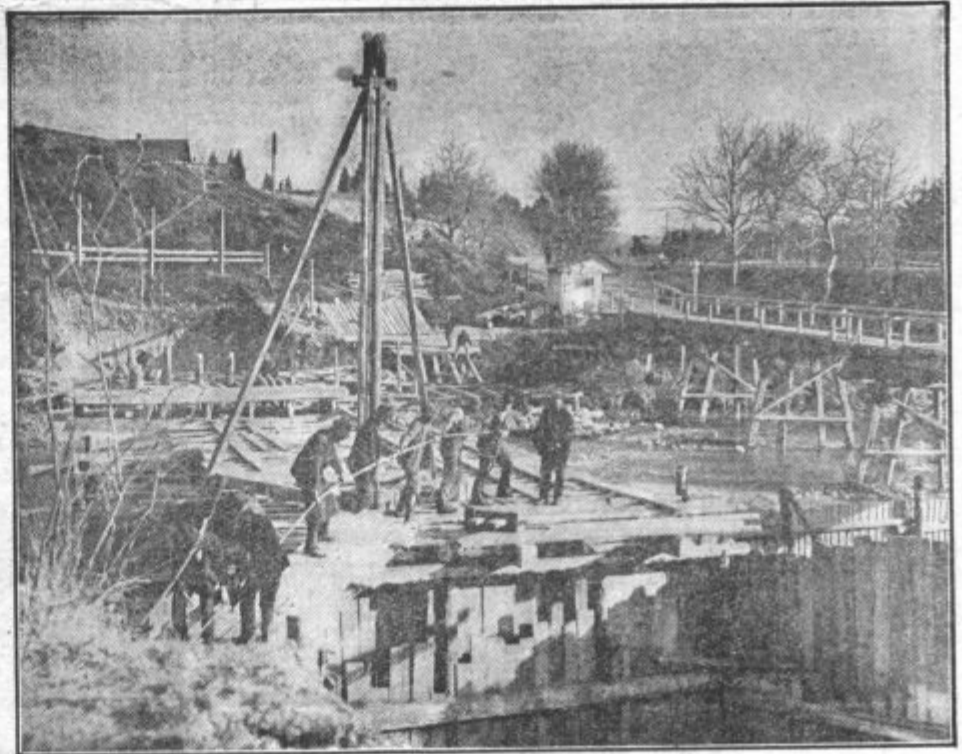

Šolski orkester in šolski pevski zbor, ki ga je ustanovil in izvežbal učitelj glasbe g. Ivan Repovš na I. drž. deški meščanski šoli na Prulah v Ljubljani

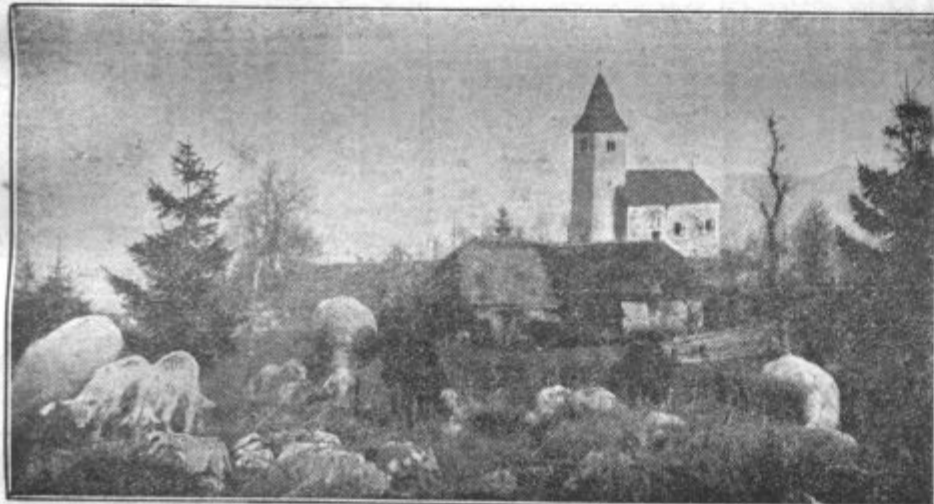

Božidar Flegerič je bil nadarjen pesnik na Štajerskem, a je bil v tako slabih razmerah, da ni mogel svojih pesmi dati tiskati

Desno:
Gradnja novega betonskega mostu čez Savo med Leskami in Bledom

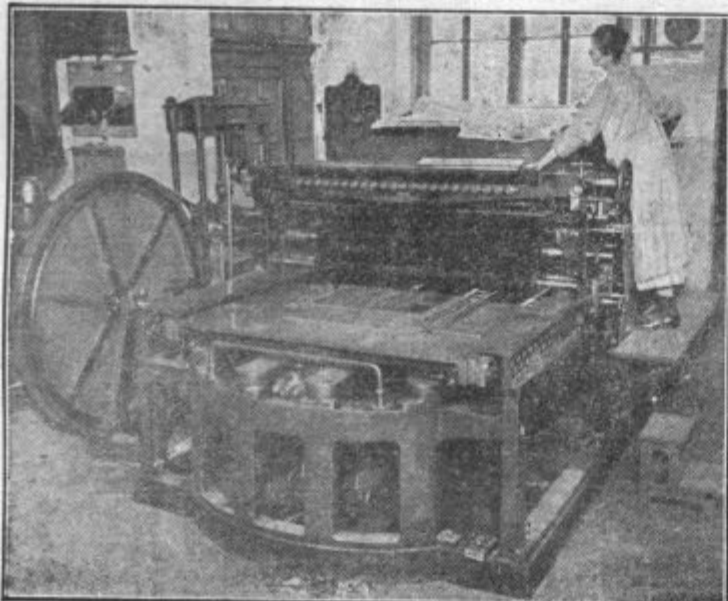
Rudnik zlata v Hollingerju v Kanadi v Ameriki, kjer se je februarja pripetila huda nesreča. Pri eksploziji v rudniku so med drugimi izgubili življenje tudi štirje Jugoslovenci

Cerkvica v Slivni pri Moravčah, kamor prav radi hodijo izletniki iz Ljubljane

Svobodomiselni slovenski duhovnik Fister je bil l. 1848, med voditelji revolucije na Dunaju. Na naši sliki ga vidimo, kako pred revolucijo navdušuje dijake: »Za domovino vam ne sme biti nobena žrtev prevelika! —

Brotiskalni stroj, ki je pred rotacijo tiskal napredne liste v Narodni tiskarni

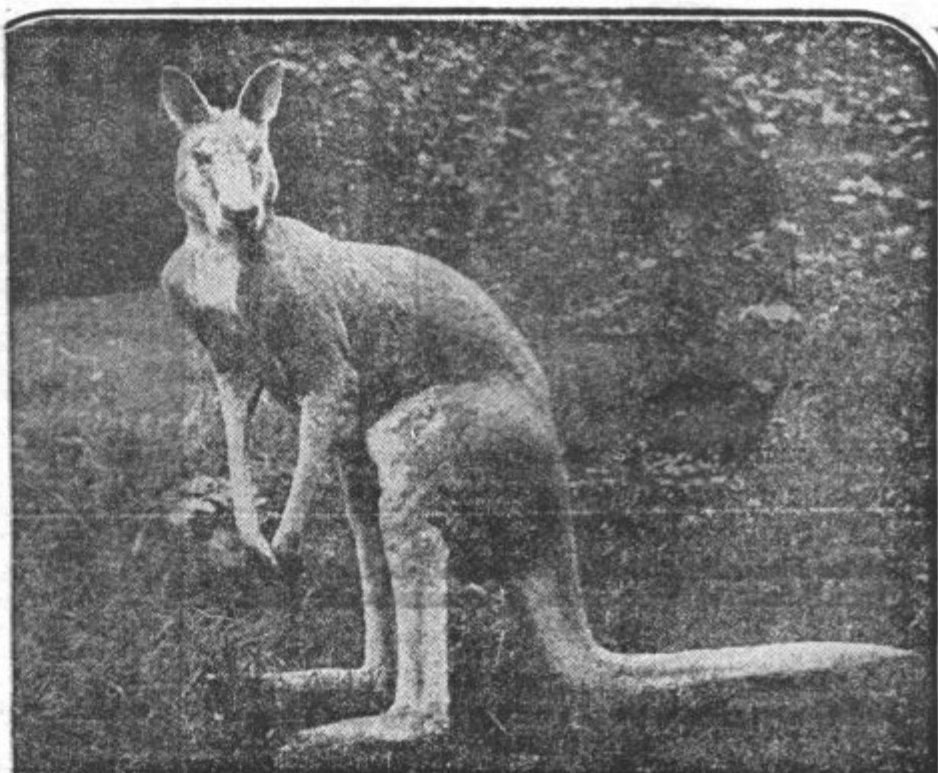
Hišica na Grudovem nabrežju v Ljubljani, kjer je bila nekdanja mitnica. Na vratih se še dandanes poznajo sledovi sekir, ko so punčarski kmetje in dijaki ob revoluciji l. 1848, napadli mitnico

Obisk pri Francetu Krajnarju. Ko ga je obiskal zdravnik, se ni hotel obrniti niti govoriti z njim. Ob postelji vidimo tudi Krajnerjevo sestro Francko, ki streže svojemu bratu

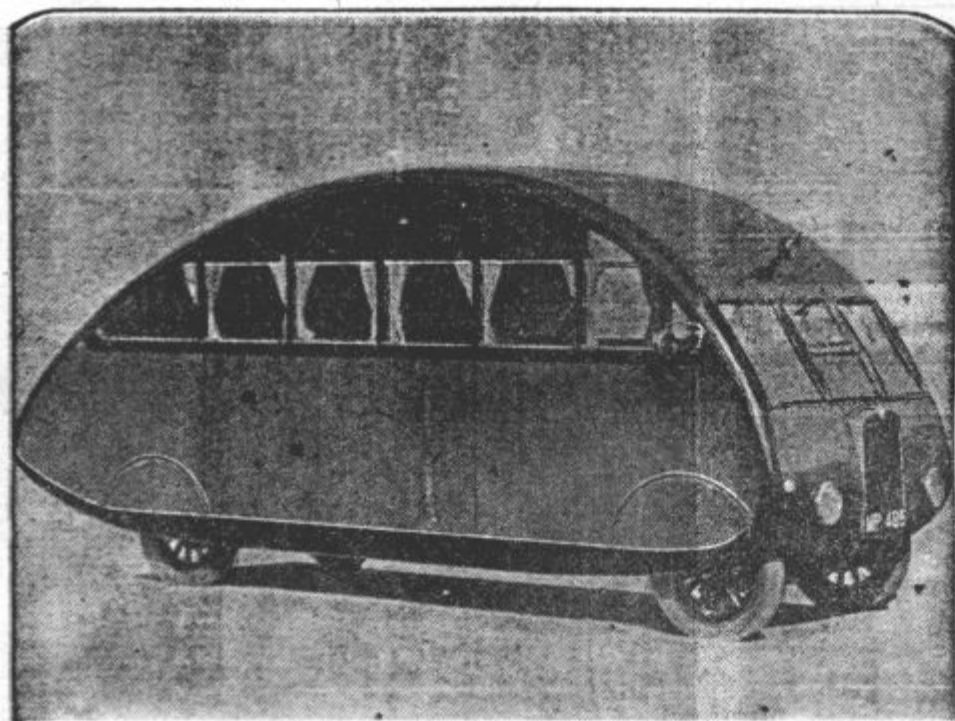
Desno:

Kenguraj, za Avstralijo najznačilnejša žival. Spada med vrečarje, ker mladiče nosi v vreči na trebuhu, dokler ne dorastejo

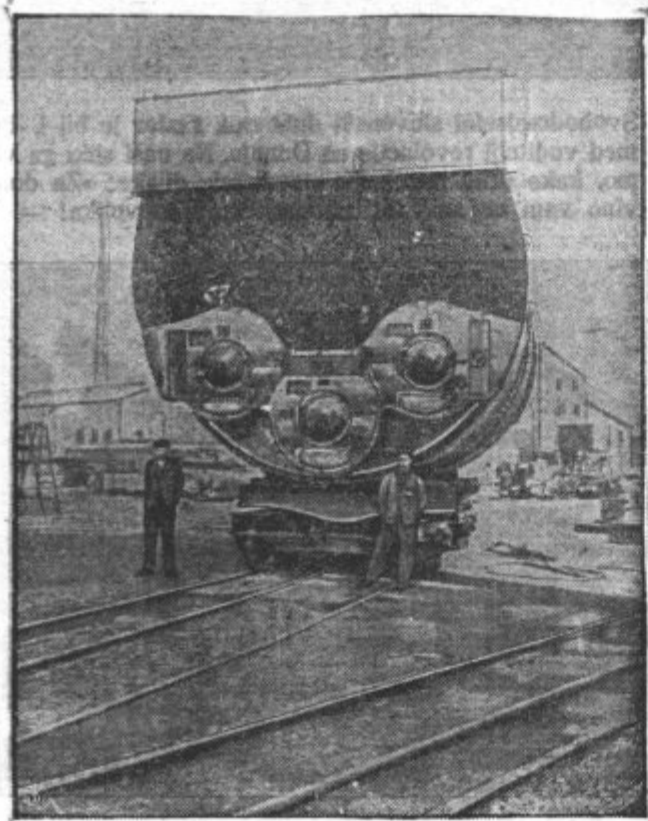
Levo:

Najnovejši avtomobil, ki so ga zgradili na Angleškem. V njem je obednica in spalnica s posteljami za pet oseb. Zaradi udobnosti imenujejo ta voz »ladja na suhem«

Desno:

Vhod v grad v Smedniku, ki so ga kmetje l. 1848. napadli

Sprednji del velikanskega kotla s parnika, ki vozi iz Evrope v Ameriko

Zena iz Grenlandije in rezbarije iz kosti, ki jih probivalci te dežele izdelujejo

